

DOCTRINAE GRAMMATICORUM
DE DECLINATIONIBUS FENNICIS

BREVIS EXPOSITIO;

QUAM

CONS. AMPL. FAC. PHILOS.
AD UNIVERS. IMP. ALEXANDR. IN FENNIA
PUBLICAE CENSURAE MODESTE SUBJICIUNT

AUCTOR

G A B R I E L R E I N

Philos. Doctor & Historiarum Docens;

NEC NON
RESPONDENS

NICOLAUS ANDREAS GADOLIN

*Stipendiarius Archenholzianus,
Aboënsis.*

P. I.

In Auditorio Theol. die X Junii MDCCCXXIX.

h. a. m. s.

HELSINGFORSIAE,
Ex Officina Typographica FRENCKELLIANA.

BRITISH LIBRARY

REF ID: A917930_30

BRITISH LIBRARY

1609

BRITISH LIBRARY

REF ID: A917930_30

1609

BRITISH LIBRARY

REF ID: A917930_30

BRITISH LIBRARY

BRITISH LIBRARY

REF ID: A917930_30

Linguæ in universum ab ipsis gentium incunabulis originem ducunt, earumque in cultura progressibus & regressibus obnoxiæ, cum iisdem crescunt, florent, vident, iterum dilabuntur & intereunt. Quæ igitur populo cuique in serie sæculorum tristia fausta que evenerint, non solum in vivendi modum & mores hominum, verum etiam in genium & characterem ipsius sermonis vim suam exserunt efficacissimam; unde ipsius idiomatis, antiquissimi scilicet fatorum perpessorum monumenti, studio, non tantum originem, consanguinitatem, culturam commerciumque cum aliis gentibus habitum demonstrarunt eruditi, verum etiam eadem duce menti humanæ, scintillæ isti divinitus nobis innatæ, quæ varie in quovis homine, varie in quavis gente sese manifestat, enucleandæ atque explicandæ operam adhibuerunt. Ut vero in historia, cui ultimus idem finis est præscriptus, non concessum erat scrutatoribus, ut ex prima generis nostri origine continua serie fata hominum deducerent atque oculis proponerent, ita etiam linguarum primordia in præteriorum temporum oblitione & caligine jacent obruta, neque quidquam certi de incrementis & progressibus earum, temporibus istis præterlapsis, statuere possumus, antequam viri extiterunt, easdem, ore diu propagatas, scripto demandantes. Unde etiam neque

ubi orta, nec quomodo paullatim aucta & exulta sit lingua Fennica rescire possumus ante seculum decimum sextum; etsi namque artem scribendi secum in Fenniam duxerant Sveci, ex ea ætate, qua doctrinæ Catholicæ addidi permanerant nostrates, nihil prorsus reperitur Fennice conscriptum, quare tempore demum fidei emendatæ, doctrinæ Evangelicæ in patria nuntii primos vernaculo sermone exaratos libros, in usum Ecclesiae, typis demandandos curarunt. Talibus occupati operibus MICHAEL AGRICOLA, PAULUS JUUSTÉN, JACOBUS FINNO, aliique viri istius ætatis meritissimi, doctissimi, in legibus ipsius linguae Fennicæ ediscendis atque scribendo adhibendis mentem sine dubio desigere debuerunt; munera tamen sui negotiis detenti, naturam atque indolem vernaculae posteris exponendas reliquerunt; unde post conditam demum ad Auram Litterarum Universitatem. viri patris patriæ cognomine merito salutati, Comitis PETRI BRAHE natu & cohortatione, prima in lucem prodiit Grammatica Fennica a Theologo Professore tunc temporis Primario, Dicæsseosque Aboënsis deinde Episcopo AÆSCHILLO PETRAEO, qui exceptis aliis operibus, totam jamjam Scripturam Sacram, ab aliis quibusdam eruditis adjutus, fennice versam, Anno 1642 ediderat, conscripta, &: *Linguæ Fennicæ brevis Institutio, exhibens vocum flexiones per casus, gradus & tempora, nec non partium indeclinabilium significationem, dictionumque constructionem & prosodiam; ad usum accommodata;* Aboæ 1649 12:0, appellata, quæ etsi recentioribus linguae nostræ peritis minus arriserit, utpote primum periculum legibus sermonis Fennici expoundis destinatum, cognitionemque quam eousque de iisdem sibi comparaverant eruditi insimul demonstrans, aestimatione est dignissima. Non multum perfectiori linguae nostræ studio promovendo conduxit Præpositus quondam in Hauho MATTHIAS MARTINIUS, qui opus Petrai paucis immutatum Holmiæ Anno 1689 denno edidit, eidemque inscriptionem præmisit sequentem: *Hodegus Fin-*

nicus, omnibus hanc linguam discere cupientibus valde utilis; Eller Finsk Vägvisare, allom dem, som Finska Tungomåhet ex fundamento declinera, conjugera, construera eller elliest lära villia ganskå nyttig. Cum Analyse Grammatica, ut & Tabella in fine apposita, quæ formationi Genitivi singularis inseruit &c. 8:o. Multo magis ipsi genio idiomatis nostri enucleando consuluit: *A sui Ω „Grammatica Fennica, adcuratiore methodo, penitiore cura, observatione & labore, rese- rans antiquissimæ hujus, ac natura sua præstantissimæ linguae adyta, ejus peculiarem ab aliis Europæis linguis differentem genium, flexiones & conjugationes, orientalibus, primævæ inprimis, adfines, illustrans, opera & studio BARTHOLDI G. VHÆL, Prepositi & Pastoris quondam in Ilmoila Botniæ Orientalis. Opus posthu- mum, sumtibus viduæ VHælianæ; Aboæ, excud. Joh. Kiämpe 1733 8:o; cujus editio nova Helsingforsiaæ, typis J. Simelii Anno 1821, 8:o in lucem prodiit.* Post VHÆ- LIUM singulæ quidem Grammatices nostræ partes ab eruditis sunt expositæ atque tractatæ, totam vero sermonis nostri naturam & indolem uno comprehensam opere, atque continua serie expositam, publici facere juris, ad nostram usque ætatem nemo suscepit; & senioribus demum annis defectui huicce, quo diu laboravimus, copiosioris Grammaticæ Fennicæ, tribus móx altero post alterum editis operibus subventum est. Anno scilicet 1816 Rev. JOHAN. STRAHLmann Petropoli librum in lucem emisit: *Finnische Sprachlehre für Finnen und Nichtfinnen, mit Beziehung auf die Ähnlichkeit der Finnischen Sprache mit der Ungarischen, inscriptum; Anno 1818 Domini JAC. JUDÉN* prodiit: *Försök till utredande af Finska Språkets Gram- matik, Wiborg 8:o; & Anno 1824 Aboæ: Finsk Gram- matik af REINHOLD von BECKER.* Studio atque opera viro- rum heic annumeratorum, de patro sermone meritissimo- rum, quibus plures alios eruditissimorum numero jure relatos, singulas Grammaticæ partes exponentes, ad-

das, quantum profecerit linguae nostrae scientia accurior, non opus est ut nostris celebretur laudibus. Accidit tamen in hisce ut in rebus humanis in universum fieri solet, ad eandem veritatem perscrutandam atque enucleandam diversas omnino adhiberi vias ab investigatoribus. Sic in doctrina de nominibus Substantivis & Adjectivis flectendis, quam præter Grammaticos allatos in primis quoque tractarunt Praecl. Es. HILDÉEN in *Animadversionibus nonnullis de Declinatione nominum imprimis Fennicorum* P. I. Aboæ 1797 *); Cel. RENVALL in *Dissertatione De Signis Relationum nominalium in Lingua Fennica* pp. 112, Aboæ 1815—1817, & Cel. PALANDER in *Diss. Formarum etymologicarum in linguis Fennica & Estonica Parallelismus illustratura*, Aboæ 1819 pp. 24, — in casibus appellandis, eorum numero & significatione determinandis, in distributione declinationum earumque distinctionibus definiendis maxime alter ab altero discrepat, unde in sententiis istis diversis demonstrandis, comparandis & explicandis, quo clarius doctrina hæcce in universum perspiciatur, haud frustraneum adhibitum esse opus arbitrati, in pagellis sequentibus, publicæ censuræ modeste submissis, easdem exponendas suscepimus.

Petræus in capite libri sui tertio, de accidentibus nominis inscripto, præmissa observatione nullam linguæ Fennicæ inesse generum differentiam, indicatisque numeris utrisque, quibus gaudent nostates, Singulari scilicet & Plurali, sex in lingua Latina usitatos casus, vernaculae quoque tribuit, intelligens tamen hanc copia terminacionum nominalium longe superare illam, Accusativo duas, in singulari alteram Genitivo similem, alteram peculiarem, ut a Nominativo miehēt: miehen & mieštā; in plurali autem tam Nominativo quam Accusativo duas, in utroque casu æquales, ut miehet & michiā, adscribit terminaciones;

---

*) Quas tamen consulere nobis non contigit.

Ablativo autem utriusque numeri quatuor in *lta* vel *ldå* (*mieheldå*) (1), *sta* vel *stå* (*miehestå*), *lla* vel *llå* (*miehellå*), *sa* vel *så* (*mieheså* vel ut dialectus habet superior *ſsa* vel *ſfå*, *miehesſå*) (2), *llä* vel *llå* (*miehellå*), tribuit formas 3): quo pacto decim in singulari & undecim in plurali, homoioteleutis vero in unum computatis, novem in utroque numero ex mente Petræi linguae nostræ restant flexiones nominales. Hac in re cum eo quoque consentiunt WEXIONIUS 4) & Martinius l. c. p. 20; Vhæl autem, quantum nobis constat, primus doctrinam hancce prædecessorum reliquit, & præcepta de nominibus, eorumque flexione multo magis veritati convenientia edidit, unde etiam recentiores Grammatici, etsi in quibusdam ab eo decesserint, primaria ejus effata, utpote e linguae ipsius natura hausta retinuerunt. Loco scilicet sex casuum Vhæl diversas a Petræo in Nominativo, Accusativo & Ablativo alla-

-
- 1) Rectius *lta* et *ldå*, *mieheldå*, de qua re paullo inferius occasio sese præbebit copiosius disputandi.
  - 2) Cfr. v. Becker l. c. p. IX et 26.
  - 3) Acutissime jamjam Vhæl. p. 17 sq. divisit vocales Fennicas in majorēs *a*, *o*, *u*, minores *å*, *ö*, *y*, et medias *e* et *i*, eamque statuit legem: *in quovis vocabulo majorem vocalem semper requirere majorem, et minorem minorem*. Est vero minor *å* majori *a*, analoga, aequa ac minor *ö* cum majori *o* et minor *y* (quam *u* scribendam esse vult Rev. RENVALL *De Orthographia et Orthographia Linguae Fennicae* p. 36 sq.) majori *u* convenient, unde num in *lta* vel *ldå*, in *ssa* vel *ſfå* exeat vocabulum, semper, eandem habet significationem et terminatio quoque pro eadem est existimanda. Vocales autem mediae tam majoribus quam minoribus adjunguntur.
  - 4) Qui in operis *Epitome Descriptionis Speciae Gotiae Fenniae et subjectar. provinciar. inscripti et Aboae A:o 1650 editi Lib. III. Cap. IX, X. breviter de lingua nostra agit.*

tas terminationes, cæterasque ope flexionis, in nominibus Fennicis notatas relationes critice disjungens, denominationesque novas, terminationis cuiuscunque significationi accommodatas, antiquis apponens, quatuordecim linguae nostræ adscribit casus; quorum hæc sunt nomina, formæ atque significationes:

Nominativus, quem Werfall appellat Strahlmann, in Singulari originaria nominis forma, unde cæteri casus flectendo derivantur, personam & rem de qua agitur, *Subjectum* scilicet, uti in aliis linguis, significat, ubi tamen observandum est *Subjectum* hocce, quando mensuram, pondus, partem, multitudinem vel quantitatem in universum designat, per ellipsin semper omitti, remque de cuius quantitate est sermo, alio casu, sic dicto Infinitivo exprimi 5); unde Grammatici nostri docent: *Subjectum partiale Infinitivo casu denotari*. Similiter Prædicatum quoque & Appositio quibus ulterius designatur *Subjectum*, definite expressa Nominativo, (e. c. *Kaawe Uisko*, *pohian herra*, *Tkuinen ifu Turilas*, *Tså wanha Wainamöisen vel Maa on musta toiwotoina & Tku omphi osa meillä*), indefinite autem Infinitivo casu redunduntur 6). His præcipuis Nominativi significationibus utpote lingue nostræ peculiare quoddam addendum est, objectum, alias *Accusativo insignitum*, cum Imperativo Activi conjunctum

5) v. Becker l. c. p. 184, Anm. „Bruket af Infinitivus casus ”såsom Indefinit Subjekt har sin grund uti en ellips af den ”Nominativus singularis, hvilken såsom måtsord regerer ”sagde Infinitivus casus, och som utgör det egentligen Sub- ”jectum verbi.”

6) Uti in universum de casibus eorumque vi et significatione, ita etiam hac de re copiosissime disseruit Renyall: De Signis relat. nomin. p. 16—25.

interdum Nominativo casu exprimi 7). Ut in syllabarum formatione nativum est linguae Fennicae ut cum simplici consonante ortae 8) in vocalem desinant, plurima quoque nomina Fennica in Nominativo singulari in vocalem exeunt 9), cætera in n, r, s vel t terminantur; colligi tamen e horum flexione licet, multa quoque eorum proprie vocali in fine vocabuli fuisse instructa 10). Nominativum singularem utpote primariam vocis formam e casibus obliquis non posse derivari appareat; Nominativus autem Pluralis numeri e Genitivo flectitur Singulari, mutato consonante finali n in t.

Ordinem ab antiquis receptum plurimi Grammatici nostri secuti proxime post Nominativum adulerunt *Genitivum*, quem *Wessfall* denominavit Strahlmann, & respectu habito potioris ejus significationis, qua possessorum rei, e. c. *Lappsen tieto, waimon muisto*,

Sa ej uiron partasuisen, denotat, *Possessivum* eundem appellavit Renvall 11). Omnia nomina Fennica Genitivi ter-

7) Strahlmann I. c. p. 177: „Die gebietande Art der thätigen Form nimmt den Werfall zu sich. Aequaliter Renvall I. c. p. 18 sq. Fenni Objectum reddunt totale (interdum) ope Nominativi, -- antecedente Imperativo, e. c. syö kala.

8) Observat jam Petraeus I. c. Cap. I. *Paucas dictiones* (voces) *a duabus consonantibus incipere*, quod effatum Martinius Cap. II. p. 4 emendat, contendens *nullas omnino Finnones agnoscere dictiones a duabus consonantibus incipientes*, cui legi obtemperantes posteriores, nonnisi in vocabulis ab exteris mutuatis duplcem in initio vocis plerumque retinuerunt consonantem.

9) Cfr. Strahlmann I. c. p. 17.

10) v. Becker I. c. p. 29, 37—43, 51.

11) L. c. p. 10, 25 sq. In Lexico tamen suo Finnico denominationem usitatiorem *Genitivi* retinuit vir Celeberrimus.

minationem formant in litteram *n*, suntque in Singulari aut parisyllaba, quæ finem vocis vel corripiunt & consonam vocali ultimæ præcedentem leniorem reddunt, vel producunt, & consonam istam plerumque acuunt; aut impari-syllaba, consona duriori præmissa. Cæteroquin autem derivatio hujus casus, cujus formæ aliorum plurimi deinde accommodantur, ut in aliis linguis etiam, relationem nominum exitu vocabuli designantibus, haud raro accidit, est difficillima, unde in eadem determinanda maxime desudarunt vernaculæ scrutatores; nondum tamen lege stabili dete&a, qua duce absque difficultate Genitivus inveniri possit, in eo plerumque substiterunt effato Grammatici, Nominativo in Lexicis Genitivum quoque esse addendum. Versatur difficultas hæcce præcipue in statuenda mutatione consonantis, vocalem ultimam præcedentis, & deinde etiam si in litteram *i* dèsinet Nominativus, in ipsa hacce vocali, quæ mox retinetur & mox in *e* transit, quibus nonnullæ aliæ quoque accedunt mutationes; unde ad modum demonstrandum, quo oritur Casus hicce, Petræus operi suo præfixit tabulam, mutationem vel totius ultimæ syllabæ vel consonantis, vocali ultimæ præmissæ vel eandem subsequentis, exemplis ante oculos proponentem. Eam tamen, & ob minus stabilitam auctoris orthographiam, &, Genitivo in similibus vocibus haud eodem semper modo derivato, ob difficultatem in universum certas regulas statuendi, non ab omni parte exspectationi Lectoris satisfacere, e paucis afferendis, quia omnia exponere pagellarum præsentium prohibet ambitus, pateat. Contendit primum litteras *c* & *f*, quarum priorem, more apud veteres Svecos usitato, ante *a*, *o* & *u* adhibuerunt antiquiores, recentiores vero rectius jamjam cum littera *f* permutarunt *) hoc casu transire in *g*, affertque exempla: *lucu*, *lugun*, *hårfå*,

---

*) Pariter q a majoribus diphthongo *ui* (quinga) præpositum, jam est omissum et ejus loco *f* adoptatum.

hårgän, fäki fägen, hafti haugin. Reete quidem obser-
vasse videtur noster Genitivum, in syllabam brevem ex-
euntem, consonam duriorem Nominativi levigare, quae
regula in universum valet, & quia muto f levius g sono
erat simile, hoc pro illo, praeter Petraeum plures substi-
tuerunt scriptores 12). Si vero in Orthographia stabi-
lienda eo innitendum est, quod facile nemo negabit, ut
quam distinctissime & arctissime exprimat sermonis pro-
nunciationem, haecce scribendi ratio, ex analogia alia-
rum linguarum, litteras sono affines permutantium, de-
sumta, minus est approbanda: f enim Nominativi in Ge-
nitivo vel omnino prouinciatione omittitur vel in concursu
plurium vocalium aut diphthongorum, ad hiatum auribus
ingratum evitandum, interjecto w substituitur; accidit etiam
ut, nisi post l & r omnino negligitur, neque retinetur w,
permutetur in j; e. c. lu-un *) vel luwun hårjan vel hårjan,

12) Jam ante Petraeum modum huncce scribendi fuisse adhibitum
ex libris antiquis usui Ecclesiae Fennicae editis apparet, oc-
currit e. c. algun, algusa pro alun, alussa, coghottu pro
foottu, et post eum hanc Orthographiam inter alias adhi-
buerunt Martinus l. c. & IDMAN in libello: Försök at visa
gemenskap emellan Finska och Grekiska Språken, Åbo 1774,
8:o, qui p. 15 haec habet: Graekiska Språkets art, att i ljud
närskylda bokstäfver — inbördes ombytes, är äfvenledes i
Finskan — hvilken oaktadt ljudet i et lenare eller kortare
uttal den ej altid utmärker, dock borde i skrifvande uttryckas
och bibehållas, såsom till ex. tefen, tehå, tegin, tegot.
Pariter Porthan in adnotationibus manu scriptis ad Gram-
maticam Vhaelianam p. 12 Genitivum vocis suu indicat
sugun, puu, pugun, quem scribendi modum quoque reti-
nendum urget Auctor scripti; Något i tvisten om finska Or-
thographien, typis demandati in Mnemosyne f. 1820 N:o 30
p. 130.

*) Quia ad longam syllabam significandam a nostratisbus ple-
rumque adhibetur vocalis duplex, ubi duae breves concurrunt
yocales confusioni evitandae nonnulli distributionis signis

ſāen, hauin l. hauwin, þelwon. Observatione praeterea facta litteram g difficilime ab ingenuo Fennone posse pronuntiari, nonnulli Grammatici nostri eandem, utpote genio linguae nostrae alienam, omnino rejecerunt, plurimi tamen haud plane repudiaverunt, verum usum ejusdem ita diminuerunt ut tantummodo in vocabulis ex aliis linguis mutuatis, praesertim in Nominibus propriis, & ubi, post litteram n, revera in lenioreni transit pronunciationem f, substituatur g; quod tamen non ubique sed tum accidere solet, quando in consonam exit syllaba brevis, uti lanko, langon, tanko tangon, hanko, hængon, unde etiam scribitur kunningas, quae tamen vox quia producit ultima syllaba, in Genitivo rectius habet küninkaan 13). Pergit Petraeus noster in Tabella ad litteram d, urgens eam, si in ultima syllaba Nominativi occurrit, in Genitivo permutari in l, n, r, vel t, litteras vero l, n, t & f in quibusdam vocibus in Genitivo transire in d, quod exemplis culda cullan, luondo luonnon, wirda wirran, sade saten, helle helden, canne canden, laupius laipiuden, tåſti tåden, cuusi cuuden, hauta haudan, tåhti tåhden, cari cahden, ulterius exponit. Valet de hac littera idem omnino ac de praecedenti attulimus, eam linguae nostrae non esse propriam; nostratum plurimi enim difficilime eandem efferentes ejus loco l vel r, vel sonum Islandensium d punctato vel t aspirato & Anglorum th similem usurpant 14), vel etiam omnino negligunt. Quia autem d

---

easdem separantibus usi sunt, ut we-en fu-un etc; aptius tamen esse videtur, in iis vocabulis ubi ambiguitas oriri potest w inserere.

13) Fuere etiam qui contenderunt post n semper g esse scriendum. Mnemos. 1820 p. 135.

14) Cfr. Dissertationem scribendi doctrinam copiosissime tractantem Cel. Renvall *De Orthoëpia et Orthographia Linguae Fennicae* p. 10 sq. et Lexic. Finnic. p. V. v. Becker in

tremulum hodienum in dialecto Aboënsi passim est usitatum, haud incredibile videtur, istud in eadem superioribus temporibus magis fuisse divulgatum, Petraeumque & alios Fennice sribentes ad sonum illum significandum adhibuisse ð, qui scribendi módus eam jamjam in genium linguae exseruit vim, ut in quibusdam regionibus, ubi dialectus sic dictus valet inferior, ad duas vocales discernendas, hiatumque evitandum, vel post aspiratam h, pure pronuntietur littera ista, unde usum ejusdem quidem diminendum, non tamen plane excludendum censuerunt Grammatici. Mos vero antiquorum, qui post aliud consonantem ð pro t substituerunt, efferendi modum rōv t Svecanum duriorem evitaturi, quem etiam retinendum censuerunt quidem recentiorum, minus pronunciationi Fenni ingenni videtur esse occommodatus, quia etsi littera haecce lenius sonat quam Svecorum t, minime tamen cum ð est confundenda; praesertim quum t dupPLICATUM ad vocem duriorem significantiam aptissime potest adhiberi. Quo pacto vocabula ista a Petraeo allata quae praecedente consonante in ultima syllaba habent ð, rectius forte scribuntur cum t ut kulta, luonto 15), wirta, de quibus & de omnibus ita exeuntibus valet lex: Genitivum abjecta ultima & dupPLICATA praecedente consona, ut kullan, luonnon, wirran, formari. In sade, rectius sadet, laupius laupiuden, kassi kädén, kuusi kuuden, hauta haudan (hauwan), tähki tähden, kaxi (kaxsi) 16) tähden ad duas voca-

---

Mnemos. f. 1820 p. 142; et in Finsk Grammatik p. 11, 14, 17. Aliam prodit sententiam qui librum „Finnische Runen” inscriptum et a D:no SCHRÖTER Upsaliae 1819 editum, dijudicavit in Mnem. f. 1820 p. 122 nota.

15) Urgent tamen viri de lingua nostra meritissimi Vhael l. c. p. 2, Strahlmann l. c. p. 6 et Judén l. c. p. 10: ð post n esse retinendum.

16) Littera x utpote ex duabus litteris f et s composita, simplicibus hisce signis jam denotatur a multis, quae scribendi

les separandas & leniorem sonum significandum saepissime adhibetur *h*; Genitivum autem a *sadet*, ut in universum nomina quae primam ultimae syllabae consonam duriorem redundat, aut syllabam producunt & cum duplici vocali scribuntur, aut imparisyllaba fiunt, non saten sed sateen sonat. Ocurrit vero durior hicce sonus in vocibus Nominativum in consonam finientibus, ut *hellet helteen*, *fannet fanteen*, quae helle helden, canne canden falso scribit noster. Urget porro Petraeus terminationem *mas* mutari in *haan* & *min* in *bymän*, ut *lammaas* *lambaan*, *lämmiin*, *lämbymän*, ubi quidem regulae allatae convenienter ultimam vocalem producit vel imparisyllabicum affert Genitivum, sonum tamen immediate post in sequentem genio linguae Fennicae minus adaptatum significasse videtur; quia scilicet littera *p* a nostratisbus paullo lenius pronuntiatur, quam apud Svecos, ad differentiam hancce significandam substituit *b*, quae vero scribendi ratio, etsi a recentioribus, & quidem a viris gravissimae auctoritatis quoque est adhibita ¹⁷⁾, eam ob caussam minus approbanda videtur, quod in ore ingenui popularis sonus hicce similior semper audit litterae *p* quam *b*; unde usum hujusce poste-

---

ratio, etsi scriptori minus commoda, eo potius est adoptanda, quia in vocibus flectendis duplices soni hice in *r* comprehensi disjunguntur, ita ut *f* ad praecedentem *s* vero ad sequentem pertineat syllabam, secundum regulam istam in lingua communem, qua statuitur, nullam syllabam mere Fennicam cum duplici incipere consonante. Idem omnino valet de signis *z* et *tz* ex *t* et *f* compositis, quibus praeterea addas: eadem in una tantum dialecto, pro *sf*, *tt*, *ht*, quae saltem initio syllabae nullo modo praeponi possunt, esse usitata.

¹⁷⁾ Praepropere igitur Auctor scripti: „Ytterligare Reflexioner öfver Finska språket och dess Orthographie” Mnem. 1820 p. 286 contendit: *Bruket af b har redan omnium consensu blifvit aflagdt, emedan Finnarne i anseende till dess rätta uttal varit för mycket olärtiga.*

rioris vel omnino rejiciendum vel in vocibus ex aliis linguis mutuatis, praesertim nominibus propriis, tantummodo patiendum existimamus 18). Ex iis quae caeteroquin formationem Genitivi demonstratura a Petraeo sunt exposita, etsi non verbis perspicue reperiuntur expressa, lex illa colligi potest, supra jam allata, in universum valens, vocabula Nominativum in vocalem terminantia in Genitivo consonam praecedentem saepissime leniorem reddere; unde terminationes *n̄f̄i* vel *r̄f̄i*, abjecto *f*, praecedentem sonum geminant, ut *kans̄f̄i* *kannen*, *wars̄f̄i* *warren*, praecēunte autem vocali syllabam *f̄i*, *f̄* transit in *d* ut *wed̄f̄i* *weden*, (in quibus tamen quaedam sunt excipienda); quod idem fit cum *k̄f̄i* *) & *t̄*, e. c. *yhf̄i* *yhden* **), lauta lauban

18) Litteris linguae Fennicae proprie alienis, occasione data allatis, addendum restat *f*, recentioribus quoque superfluum visum, utpote teste Porthan (Cfr. notas ad Gramm. Vhael. p. 2) nonnisi in una voce faaderma scilicet, eademque ut videtur ex waaderma corrupta, occurrens. Praeterea littera haecce tantum a Svetizantibus recte pronuntiatur, caeteri omnes *f* simplex in *w*, et duplex in *hw* permутant, ubi vero cum aliis concurrit consonantibus omnino omittunt, ut *wati*, *waara*, *howi*, *kahwe*, *rahti*. Unde eodem vix indigemus, nisi cum littera extraneum etiam vocum mutuatarum sonum linguae obtrudere volumus. Ut igitur in unum computemus, quae etsi non proprie ad rem propositam pertinentia, tamen, utpote formationi casum necessario praemittenda, attulimus, ex litteris mutuatis *d* et *g* retinendae, *b* et *f* omnino rejiciendae, duplices vero soni *r*, *z* et *tz* duabus litteris quoque significandi videntur; *c* et *q* jam pridem in Orthographia nostra omissa sunt.

*) Observandum quoque in vocibus non in *i* verum in aliam vocalem exeuntibus litteram *f* permanere immutatam, ut *kans̄f̄a* *kansan*.

**) Nullibi *t* prae se sinit litteram *f* (cfr. v. Becker l. c. p. 11) quae igitur permutatur in *h*; quare vox allata in Genitivo scriberetur *yhten*, nisi post aspiratam in hoc casu *d* evaserit usitatum.

(lauwan); duplices vero consonantes ff, pp, tt fiunt simplices ut haufka haufkan, pappi papin, fatto faton. Ea quoque semper valet regula Nominativum in nen Genitivum formare in sen, ut ihmisen ihmisen. Earum vero vocum quae, ut pariter jam tetigimus, exeunt in consonam, sonumque vocali ultimae proximum in Genitivo acount, & syllabam producunt, terminaciones ita derivantur: ut d mutetur in t (ahdas, ahtaan) m praecedente m & w in p (hammas hampaan, warwas warpaan, quibusdam tamen exceptis); f, p & t duplicitur (rafas, rafkaan, saapas saappan, waatet waatteen); r simplex vocali brevi praeēunte, nisi sit geminatum, succedatur litteris f vel h (waras warkaan, paras parhaan); duplex r vero ultimum permutet in t ut porrás portaan. His, duce Petraeo, de Genitivo derivando expositis, fatendum est, minus, ad certam regulam stabiendam, nobis satisfecisse exempla ejusdem de ortu Genitivi imparisyllabici, neque, quando ultima Nominativi vocalis i in e transeat, quandoque immutata permaneat, ex paucis istis allatis vocabulis apparuisse. Procedentes deinde ad caeteros Grammaticos, consulturi quid quaestioni praesenti enucleandae conduxerint Martinium ut in toto opere suo, ita heic quoque praedecessoris sententiae eum in modum adsentientem reperimus, ut nihil prorsus memoratu dignum hac in re ex eodem hauriendum nobis videatur; Vhaelius autem in omnibus magis propriis investigationibus quam aliorum auctoritatibus innisus, heic quoque sermonis nostri naturae manifestandae maxime profuit: non enim exemplis tantum prolati, verum distinctis ex ipsa linguae indole haustis, scriptoque demandatis regulis Genitivi demonstrat derivationem, & quidem voces parisyllabicas in brevem exeuntes terminationem primum considerans, praeter ea quae, ex Petraeo hausta, jam attulimus, de variatione tractat litterae i, eamque statuit legem: sonum istum in universum transire in e, (ut lampi lammen,) exceptis 1) vocabulis peregrinis (pappi papin), 2) iis,

quae consonam vocali finali proxime praecedentem geminant, sonni sonnin, 3) dissyllabis in penultima vocalem geminantibus (piiri piirin) & 4) nonnullis aliis speciatim enumeratis, quae omnia i retainent. Occurrit quidem in vocibus sub N:o 3 indigitatis, permagna copia exceptio-
mum 19), & catalogus quoque sub N:o 4 comprehensus pluribus vocabulis potest augeri 20), nihilominus regula haecce in universum cum veritate convenire videtur. Ad flexionem parisyllabicam, cum Genitivi terminatione brevi, pertinent quoque Comparativi, quos ob singularem eorum formationem ubi e Nominativo in pi fit man vel man (parempi paremman) recte specialiter affert, origine tamen unicae atque insolitae hujus mutationis nullo modo expo-
sita. Ad formationem vocum in consonam desinentium progressus, vocabula in as & ås, res vita carentes signifi-
cantia in es & is, aequae ac in ut & yt, quibus omnia pertinent participia praeteriti Activi, interjecto h esse fle-
tenda, urget, ut wieras wierahan, seiwås seiwpåhån, fir-
wës firwehen, kaunis kaunihin, tullut tullehen, mennyt
mennehen; in quibus tamen minus usitatam formam usi-
tatori præposuit: non enim proprie imparisyllabica sunt vocabula istarum terminationum, verum Genitivo producto parisyllaba ut wieraan, tulleen; h autem plerumque poë-
tice tantum inseritur ut breves siant syllabæ, numerus-
que pedum expleatur. Genitivus vero iste longæ termi-

19) Quarum magnam partem affert Porthan in Annott. MSS ad Vhaelii Gramm. p. 11. Saari saaren, kuusi kuusen, kaari
kaaren, paasi paosen, hiisi hiiden, siipi siiven, tuuli tuulen,
suuri suuren, wiisi wiiden, kuusi kuuden, quibus addi possunt
åani åänen, hiili hiilen.

20) Enumerat Vhael: keli kelin, witi witin, koi koin, quibus apponit Porthan: Orhi orhin, sahti sahkin; hue tamen itidem pertinent: kassari kassarin, sankari sankarin, loi loin, woi
woin, lorwi lorwin, louhi louhin, nyrihi nyrhin, näri närin,
ori orin, sapi sapin, sapsi sapsin.

nationis, cuius nullam facit mentionem Vhaelius, a ceteris Grammaticis tam unanimiter est adoptatus, tamque pronuntiatione Fennorum distinctus, ut quisque facile sibi persuadeat, Auctorem nostrum heic in errorem fuisse abductum. Praeterea observandum est, non solum in ut & yt finientes voces, quae etiam in uen, hen & wen (olut oluen olwen, lyhyt lyhyen lyhywen) flecti possunt, verum omnes in t exeentes Genitivum formare productum, ut ilwet 21) ilween. Nomina numeralia in ås, ås & es (ais, áis, eis) contra supra allatam regulam Genitivum derivare abjecto s & additis nnen, (kolmas kolmannen, neljås neljånnen, wiides wiidennen), utpote singulare quoddam affert; videntur autem Nominativi hice contracti ex kolmans vel kolmans, neljåns vel neljåns &c. unde regulis convenienter Genitivus oritur syllabam ultimam corripiens. Animata in es (is), verbalia in os, omniaque in us & ys per x vel ss flectunter teste Vhaelio: reperiuntur tamen inanimata quoque hoc modo mutanda ut pieles pieleksen, pilwes pilweksen; neque tantum de verbalibus verum in universum de iis quae exeunt in os statuenda videtur regula ista: occurrunt enim nomina primitiva quoque eodem modo flexa, ut alos aloksen, emoos emooksen, jokos jokoksen, uros uroksen, mas animalium, sed uros uroon, urohon, vir adultus, heros. Pariter quae de vocibus omnibus in us & ys conienduntur, tantum videntur referenda ad eas quae in us vel ys impurum exeunt ut furimus furimuksen, kustannus kustannuksen; in us vel ys purum enim desinentium aliae per ss Genitivum formant, aliae per d (huokaus huokaufsen, iwaus iwaufsen, laupius laupiuden, hurskaus hurs-

---

21) Ita quidem similes voces plerumque scribuntur, attamen in ultima hacce consona pronuntianda maxime discrepant Finnoes, ita ut loco litterae t alii dicant f, alii h alii etiam es. Cfr. y. Becker l. c. p. 12 et 54.